

In de ban van het boek

In deze bijdrage wil ik een aantal ideeën voorstellen die jonge kinderen kunnen stimuleren om letters en woorden, die ‘zwarte dingen op papier’, tot leven te laten komen, om eigen belevingen, ervaringen, gevoelens en verlangens vorm te geven, en om hen nog meer *goesting* te geven in boeken, verhalen en gedichten. Werken aan leesplezier dus!

Luk Depondt

IN DE BAN VAN... GEVOELEN EN VERLANGENS

WELK GEVOEL PAST BIJ...?

Als je aan jonge kinderen vraagt wat voor gevoel een bepaald verhaal of gedicht oproept, of hoe het hoofdpersoneage zich vooral voelt, dan beschikken ze vaak nog over onvoldoende woordenschat om dat goed te kunnen uitdrukken. Het is daarom een goed idee om dat stapsgewijs op te bouwen. Bij de jongste kinderen kun je aanvankelijk beter maar twee gevoelens laten zien: een blij en een niet-blij gezicht. Later kun je dat uitbreiden naar blij, bang, boos en verdrietig, en nog later kun je meer nuances aanbrengeen, door ook enkele (bekende) gevoelens aan te bieden, zoals in het overzicht rechtsboven. Bied echter niet alle gevoelens tegelijk aan, maar selecteer vooraf een aantal gevoelens die kans maken om bij de tekst te horen – anders wordt kiezen voor sommige kinderen een hopeloze zaak. Bespreek daarna de keuzes. Vraag niet waarom ze een bepaald gevoel hebben gekozen (want dat kan verwarrend of bedreigend zijn), maar vraag of ze er iets meer over kunnen vertellen.

BLIJ
EENZAAM
ONGELUKKIG
BANG
VERLEGEN
BESCHAAMD
VERDRIETIG

TROTS
ONTROERD
VERLIEFD
IN PANIEK
ONTGOOCHELD
WOEDEND
DANKBAAR

ONRUSTIG
JALOERS
SCHULDIG
BELEDIGD
VEILIG
GELUKKIG
MACHTELOOS

Over de auteur

LUK DEPOND

is medeoprichter en ex-medewerker van het 'Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs' (CEGO - Kuleuven). Hij is auteur van kinderboeken en verzorgt workshops voor leerkrachten en voor kinderen over o.m. kinderliteratuur en kunsteducatie.

FRAGMENTEN KIEZEN

Vraag aan de kinderen welk fragment(je), welke zin, welke afbeelding,... hen het meest heeft aangesproken of geraakt. Bij welke woorden waren ze heel bang? Welke vonden ze eng? Welke maakten hen droevig? Gebruik de gevoelsfiguren van hierboven als dat nuttig (b)lijkt. Vraag niet voortdurend welk fragment ze het mooist vonden, want dat daagt hen minder uit om op zoek te gaan naar wat de tekst voor hen persoonlijk betekent.

IN DE BAN VAN... HET VERHAAL

EEN ANDERE TITEL EN COVER

Geef de titel van het boek nog niet prijs, en laat de kinderen een (nieuwe) titel

verzinnen bij het boek. Op die manier kunnen ze proberen uit te drukken wat voor hen het wezen van de tekst is. Laat de kinderen een (nieuwe) cover maken die bij hun titel past, en vraag hun daarbij om vooraf goed na te denken over een aantal vragen: wie/wat moet er zeker getekend worden? Welke sfeer wil je met de kleuren weergeven? Waar moet de titel precies komen? Geef de kinderen de kans om met verschillende technieken aan de slag te gaan, afhankelijk van wat ze precies willen uitdrukken: tekenen met potlood of stiften, schilderen, collages,... Bespreek achteraf de resultaten. Wat zijn originele vondsten? Wat drukt de kern van het verhaal goed uit?

PASSENDE MUZIEK

Laat de kinderen enkele stukjes muziek horen, met elk een eigen sfeer en gevoel, en vraag hun welk muziekje het best bij het verhaal of gedicht past.

Zorg ervoor dat er bijvoorbeeld bij een 'angstige' tekst zowel trage, 'spannende' muziek te horen is als muziek met veel getrommel en gedruis. Je kunt de kinderen ook (in kleine groepjes) zelf met instrumenten aan de slag laten gaan, en hun vragen om een kort muziekstukje te maken. Je kan ze meteen laten improviseren, of wat voorbereidingstijd geven vóór het toonmoment.

IN DE BAN VAN... COVERS EN ILLUSTRATIES

WELK BOEK IS DIT?

Maak een kopie van een deel van de cover van een boek, van de titel van een boek (als die goed herkenbaar is) of van een deel van één bladzijde uit een boek. Leg daarna een aantal boeken klaar – tussen de 5 en de 20, afhankelijk van de leeftijd van de kinderen – en laat de kinderen zoeken uit welk boek de kopie komt.

ZOVEEL BOEKEN ZOVEEL BOMEN

Bied een aantal prentenboeken aan. In elk prentenboek moeten er bijvoorbeeld een of meerdere bomen (of hoeden, krokodillen, huizen, monsters,...) voorkomen. Bekijk en bespreek met de kinderen alle bomen: welke verschillen zijn er? Welke is jouw lievelingsboom? Welke bomen zien er grappig, triest, blij,... uit? Doe de boeken daarna dicht en laat de kinderen die dat willen hun lievelingsboom tekenen (of een andere boom!). Vergelijk de getekende bomen daarna met de originele illustraties.

BIJTEKENEN EN KLEUREN

Kopieer een illustratie uit een boek, knip er een deel van uit en plak dat op

een blad tekenpapier. Laat de kinderen er daarna zaken bij tekenen en kleuren. Geef eventueel hints: "Voor wie zou die bang zijn?", "Aan wie zou die een zoen geven?", "Hoe hoog zou die toren zijn?". Bespreek achteraf en vergelijk met de originele illustratie: wat is er anders? En laat de kinderen een (deel van een) verhaal bedenken bij hun illustratie(s).

IN DE BAN VAN... MIJ/ONS EIGEN VERHAAL

KRING OVER EIGEN ERVARINGEN

Hou na het voorlezen van een gedicht of een verhaal ook een gesprek. Stel daarbij vragen als:

- "Heb jij ook al eens...?"
- "Wat gebeurde er toen?"
- "Hoe voelde jij je? Hoe voelde X zich?"
- "Was dat precies zoals in het verhaal/gedicht? Wat was hetzelfde? Wat was er anders?"
- ...

Geef de kinderen de kans om hun verhaal te tekenen en er een tekst bij te dicteren.

EEN VERHAAL VERZINNEN BIJ ILLUSTRATIES

Neem met de kinderen een prentenboek door, zonder de tekst voor te lezen of het verhaal te vertellen. Dek voor kinderen die al kunnen lezen indien nodig de tekst af. Vraag bij elke prent aan een kind om het verhaal (verder) te vertellen. Lees daarna de originele tekst voor. Welke gelijkenissen en verschillen zijn er met het verhaal dat de kinderen hebben bedacht? Is het een compleet ander verhaal?

KRINGVERHAAL

Na het (voor)lezen van een tekst begint iemand in de kring – zorg ervoor dat de groep niet te groot is! – het verhaal opnieuw te vertellen. Na één of enkele zinnen neemt een volgend kind over. Er zijn verschillende mogelijkheden om deze werkvorm in te zetten, en je kunt er ook op variëren. Zo kun je enkel het begin van het verhaal navertellen, waarna de kring er maar op los mag improviseren! Of je laat de kinderen een personage uit de tekst kiezen, en vraagt hun om daarrond een nieuw verhaal op te bouwen.

Meer lezen?

Een aantal van de activiteiten die in die stuk staan beschreven, zijn gebaseerd op het boek *Actief met boeken. Vertellen, ontdekken, spelen, creëren* van Philippe Brasseur (Casterman, 124 pg.). In dit boek beschrijft Brasseur tientallen mogelijkheden om met kinderen tussen 2 en 8 jaar actief aan de slag te gaan met boeken. Een aanrader!